

آزمون ۹ از ۱۲

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش یازدهم - مرحله هفتم (۱۴۰۱/۱۲/۰۵)

ادبیات و علوم انسانی (یازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون های آزمایشی سنجش و بهره مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون ها ، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می گردد. از شما عزیزان دعوت می شود، دیدگاه های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمون های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

ریاضی و آمار (۲)

۱. گزینه ۴ درست است.

گزاره جمله خبری است که ارزش آن درست یا نادرست است. گزینه ۴ دستوری و گزینه ۲ و ۳ سلیقه‌ای است.

۲. گزینه ۱ درست است.

$$p \wedge q \equiv F$$

دو حالت وجود دارد.

(۱) اگر r درست باشد، پس $p \Leftrightarrow r$ درست است. بنابراین $(p \Leftrightarrow r) \Rightarrow (p \wedge q)$ نادرست است.

(۲) اگر r نادرست باشد، پس $p \Leftrightarrow r$ نادرست است. بنابراین $(p \Leftrightarrow r) \Rightarrow (p \wedge q)$ درست است.

پس ارزش گزاره $(p \Leftrightarrow r) \Rightarrow (p \wedge q)$ با نقیض r هم‌ارزش است.

۳. گزینه ۲ درست است.

عکس نقیض گزاره $p \Rightarrow q$ به صورت $p \wedge \sim q$ است و باهم هم‌ارزند.

عکس نقیض گزاره «اگر n فرد باشد، آنگاه n^2 فرد است»، به صورت «اگر n^2 زوج باشد، آنگاه n زوج است»، می‌باشد.

۴. گزینه ۳ درست است.

برای هر گزاره دلخواه p ، گزاره $p \vee (\sim p)$ همواره درست است. چون حداقل یکی از گزاره‌های p یا $\sim p$ درست است.

۵. گزینه ۳ درست است.

$$\begin{cases} f(x) = x^2 + a - 1 \Rightarrow f(1) = 1 = 1 + a - 1 \Rightarrow a = 1 \\ f(x) = a - bx^2 \Rightarrow f(-1) = -1 = a - b(-1)^2 = a - b \xrightarrow{a=1} b = 2 \end{cases}$$

بنابراین داریم:

$$a^2 + b^2 = 1^2 + 2^2 = 5$$

۶. گزینه ۲ درست است.

$$f(x) = \begin{cases} 2x^2 - 1 & x < 0 \\ \sqrt{x-1} - 3 & x \geq 0 \end{cases}$$

$$\begin{cases} f(-\sqrt{2}) = 2(-\sqrt{2})^2 - 1 = 4 - 1 = 3 \\ f(5) = \sqrt{5-1} - 3 = 2 - 3 = -1 \end{cases} \Rightarrow f(-\sqrt{2}) + f(5) = 3 - 1 = 2$$

۷. گزینه ۴ درست است.

f تابع همانی است پس $f(x) = x$ لذا داریم:

$$\begin{cases} b - 2 = 3 \Rightarrow b = 5 \\ b = 5 \\ a + b = 3 \Rightarrow a = -2 \\ a = -2 \\ a - c = 1 \Rightarrow c = -3 \end{cases}$$

$$a + b + c = -2 + 5 - 3 = 0$$

بنابراین:

۸. گزینه ۲ درست است.

چون f تابعی ثابت است، پس $f(x) = c$ و g تابعی همانی، $g(x) = x$

$$f(-1) + g(1) = c + 1 = 0 \Rightarrow c = -1$$

$$f(1) + g(-1) = -1 + (-1) = -2$$

بنابراین:

۹. گزینه ۲ درست است.

$$f(x) = x \text{ : تابع همانی}$$

$$f(2x+2) = 2x+2 = x-2 \Rightarrow x = -4 \Rightarrow f(x^2-1) = f((-4)^2-1) = f(15) = 15$$

۱۰. گزینه ۱ درست است.

چون برد تابع تک عضوی است، پس تابع ثابت است. داریم:

$$k^2 = 4 \Rightarrow k = \pm 2$$

$$\left\{ \begin{array}{l} k = 2 \Rightarrow f = \{(1, 4), (2, 1), (3, 4)\} \rightarrow \text{تابع است} \\ k = -2 \Rightarrow f = \{(1, 4), (-2, 1), (3, 4)\} \rightarrow \text{تابع است} \end{array} \right.$$

پس برای k دو حالت داریم.

۱۱. گزینه ۲ درست است.

$$f(x) = [x] - a \Rightarrow f(-3, 4) = [-3/4] - a = -4 - a = 3 \Rightarrow a = -7$$

۱۲. گزینه ۴ درست است.

چون $\text{sign}(0) = 0$ بنابراین داریم:

$$x^2 - 5x + 6 = 0 \Rightarrow (x-2)(x-3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x-2=0 \Rightarrow x=2 \\ x-3=0 \Rightarrow x=3 \end{cases}$$

۱۳. گزینه ۲ درست است.

$$y = |1-x| - 1 = \begin{cases} (1-x) - 1 & 1-x \geq 0 \\ -(1-x) - 1 & 1-x < 0 \end{cases} = \begin{cases} -x & x \leq 1 \\ x-2 & x > 1 \end{cases}$$

$$y = 0 \Rightarrow \begin{cases} -x = 0 & x \leq 1 \\ x-2 = 0 & x > 1 \end{cases} = \begin{cases} x = 0 & x \leq 1 \\ x = 2 & x > 1 \end{cases}$$

تابع در دو نقطه به طول‌های $X=0$ و $X=2$ محور طول‌ها را قطع می‌کند. بنابراین:

$$مجموع طول‌ها: 2 + 0 = 2$$

۱۴. گزینه ۳ درست است.

ابتدا ضابطه $f(x)$ را می‌یابیم:

$$f(x) = |x-3| - 3 \Rightarrow f(-2) = |-2-3| - 3 = 2$$

۱۵. گزینه ۱ درست است.

چون شکل از مبدأ مختصات می‌گذرد پس گزینه‌های ۲ و ۴ نادرست است. همچنین از $(2, 2)$ نیز می‌گذرد پس گزینه ۳ نیز نادرست است.

علوم و فنون ادبی (۲)

۱۶. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) طبق صفحه ۵۸ کتاب فنون ادبی ۲ درست است.

(۲) طبق صفحه ۳۹ کتاب فنون ادبی ۲ درست است.

(۳) طبق صفحه ۱۳ کتاب فنون ادبی ۲ درست است.

(۴) درهم آمیختگی مختصات نو و کهن، مهم‌ترین ویژگی زبانی (نه ادبی) شعر سبک عراقی است.

۱۷. گزینه ۲ درست است.

بررسی اشتباهات متن:

بها ندادن دولت صفوی به شعر ستایشی، موجب شد که شاعران مدیحه‌سرا، راهی هند شوند. بیدل دهلوی را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و ... می‌شناسیم. (طبق صفحات ۶۰ و ۶۱ کتاب فنون ادبی ۲)

۱۸. گزینه ۳ درست است.

طبق صفحه ۳۷ کتاب فنون ادبی ۲

۱۹. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) طبق صفحه ۱۷ کتاب فنون ادبی ۲ درست است.

(۲) کتاب کلیله و دمنه را به زبان ساده، بازنویسی کرد. (طبق صفحه ۳۸ کتاب فنون ادبی ۲)

(۳) از شاعران بزرگ قرن یازدهم هجری است. (طبق صفحه ۶۱ کتاب فنون ادبی ۲)

(۴) قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است. (طبق صفحه ۱۶ کتاب فنون ادبی ۲)

۲۰. گزینه ۲ درست است.

طبق درس اول کتاب فنون ادبی ۲

۲۱. گزینه ۴ درست است.

بررسی ابیات:

الف) قناعت‌پیشگی و راضی بودن به داشته‌های خود (از ویژگی‌های فکری سبک عراقی)

ب) برتری عشق بر عقل (از ویژگی‌های فکری سبک عراقی)

ج) پرهیز از زهد ریایی (از ویژگی‌های فکری سبک عراقی)

د) استفاده از کلمات فارسی و به کار بردن واژه کهن «همیدون» (از ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی)

۲۲. گزینه ۳ درست است.

به ترتیب، طبق صفحات ۶۰، ۱۶، ۱۹، ۶۱، ۶۱ و ۱۴ کتاب فنون ادبی ۲

۲۳. گزینه ۱ درست است.

اصلاح موارد نادرست:

ب) امیرعلیشیر نوایی کتاب محاکمة اللّغتين را به ترکی نوشت.

ج) مجالس سبعة از آثار منثور مولوی است.

د) سعدی، گلستان را به نثر مسجع و بوستان را در قالب مثنوی پدید آورد.

ه) واقع‌گرایی شاخصه اصلی وحشی بافقی است.

۲۴. گزینه ۴ درست است.

بررسی وزن گزینه‌ها:

(۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(۲) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(۳) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(۴) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (که با بیت سؤال هم‌وزن است).

۲۵. گزینه ۲ درست است.

بررسی وزن مصراع‌ها:

الف، ه) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

ب) فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعَلن

ج) فعولن فعولن فعولن فعولن

د) فعولن فعولن فعولن فعَل

و) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

۲۶. گزینه ۳ درست است.

بررسی وزن و نمودار هجایی گزینه‌ها:

- (۱) فعولن فعولن فعولن فَعْل (U|---U|---U|---U)
- (۲) مفاعیلن مفاعیلن فعولن (---U|---U|---U)
- (۳) فعولن فعولن فعولن فَعْل (U|---U|---U|---U)
- (۴) مفتعلن مفتعلن فاعلن (---U-|---UU-|---UU-)

۲۷. گزینه ۴ درست است.

بررسی وزن گزینه‌ها:

- (۱) مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن
- (۲) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
- (۳) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
- (۴) مصراع اول = مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن / مصراع دوم = مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن فع

۲۸. گزینه ۲ درست است.

وزن گزینه ۲ «مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن» است.

۲۹. گزینه ۳ درست است.

بررسی وزن گزینه‌ها:

- (۱) فاعلاتن مفاعلن فَعْلن (وزن ناهمسان)
- (۲) مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فعْلن (وزن ناهمسان)
- (۳) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (وزن همسان)
- (۴) مفتعلن فاعلاتن مفتعلن فع (وزن ناهمسان)

۳۰. گزینه ۱ درست است.

وزن بیت سؤال = مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف (فعْلن) یا مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن

۳۱. گزینه ۴ درست است.

بررسی وزن مصراع‌ها:

- (الف) مفتعلن فاعلاتن مفتعلن فع (وزن ناهمسان)
- (ب) مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن (وزن همسان)
- (ج) مفتعلن مفتعلن مفتعلن فع (وزن همسان)
- (د) مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعْلن / مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن (وزن ناهمسان)

۳۲. گزینه ۳ درست است.

بررسی نوع تشبیهات گزینه‌ها:

- (۱) شرابِ عشق، دُردِ درد = تشبیه فشردهٔ اضافی (اضافه تشبیهی)
- (۲) مُرغِ دل = اضافهٔ تشبیهی
- (۳) تو (مشبه) در شجاعت (وجه شبه) مانند شیر ربّانی (مشبهٔ به) هستی = تشبیه گسترده
- (۴) تیغِ آجل = اضافهٔ تشبیهی

۳۳. گزینه ۲ درست است.

بررسی نوع استعارهٔ گزینه‌ها:

- (۱) صنما (ای صنم) ← استعارهٔ مصرّحه از معشوق
- (۲) رُخِ اندیشه، زلفِ سخن ← استعارهٔ مکنّیه / خونِ شقایق (در بیت سؤال) ← استعارهٔ مکنّیه
- (۳) ماهم (ماه من) ← استعارهٔ مصرّحه از معشوق
- (۴) ای ماه من ← استعارهٔ مصرّحه از معشوق

۳۴. گزینه ۴ درست است.

مهم‌ترین نوع مجاز، مجاز به علاقه شباهت (مشابهت) یا همان استعاره مصرحه است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) بُت = مجازاً معشوق زیبارو (مجاز به علاقه شباهت)

(۲) چمن = مجازاً دنیا (مجاز به علاقه مشابهت)

(۳) چشمه = مجازاً معشوق (مجاز به علاقه شباهت)

(۴) عالمی = مجازاً اهل عالم (مجاز به علاقه شباهت نیست).

۳۵. گزینه ۱ درست است.

بررسی آرایه‌های بیت:

فصل گل = مجازاً فصل بهار / اشک گلگون (اشکی که مانند گل، سرخ است) = تشبیه گسترده / بستان عشق = تشبیه فشرده یا

بلیغ یا اضافه تشبیهی / گل، گلبن، بستان = مراعات نظیر یا تناسب

ردّ گزینه‌های دیگر:

(۲) مجاز به علاقه شباهت و استعاره مصرحه ندارد.

(۳) استعاره مکنیه و تضاد ندارد.

(۴) تشخیص و استعاره مصرحه ندارد.

۳۶. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های ابیات:

الف) پیمانه = مجازاً شراب/ مست، خراب = تناسب/ خرابات ازل = تشبیه فشرده یا بلیغ یا اضافه تشبیهی

ب) گل = مجازاً معشوق (مجاز به علاقه شباهت/ استعاره مصرحه) / تو، شعله جان من شده‌ای = تشبیه فشرده اسنادی

ج) نفَس = مجازاً لحظه

د) آتش خشم = تشبیه فشرده/ باد به گوش من خبر تو را می‌رساند = تشخیص و استعاره مکنیه

۳۷. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) طبق صفحه ۶۲ کتاب فنون ادبی ۲ درست است.

(۲) برق، (مانند) شرار است ← تشبیه فشرده اسنادی / شعله، (مانند) طفل نی‌سوار است ← تشبیه فشرده اسنادی

(۳) وزن ابیات، (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن) است ← وزن همسان

(۴) لاله و گل، زخمی‌اند ← استعاره مکنیه / گلشن ← استعاره مصرحه از دنیا

۳۸. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) کمند = مجازاً عشق (مجاز به علاقه شباهت یا همان استعاره مصرحه)

(۲) سعدی از شاعران قرن هفتم هجری است و در سرودن غزل‌های عاشقانه، سرآمد شاعران فارسی‌زبان است. (طبق صفحه ۱۴

کتاب فنون ادبی ۲)

(۳) وزن این ابیات، (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن) است.

(۴) آوردن تخلص از ویژگی‌های ادبی شعر سبک عراقی است. (طبق صفحه ۳۷ کتاب فنون ادبی ۲)

۳۹. گزینه ۴ درست است.

همه گزینه‌ها درباره ترویج فرهنگ شهادت و پایداری است؛ به جز گزینه ۴ که درباره مرگ است و اینکه هیچ‌کس نمی‌تواند از

مرگ فرار کند.

۴۰. گزینه ۲ درست است.

بررسی مفاهیم ابیات:

الف) غنیمت دانستن عمر برای عشق ورزیدن

ب) امتحان کردن، بهترین راه رسیدن به حقیقت است.

ج) آه و نفرین کردن وطن مانند تیر زهرداری است که باعث نابودی کشور می‌شود. (خیانت به وطن)

د) باغبان پیری که در تندباد شوم حوادث نشسته و نابودی گل‌ها را می‌نگرد. (احساس حسرت، پوچی و سرخوردگی)

جامعه‌شناسی (۲)

۴۱. گزینه ۳ درست است.

نظریه «جنگ تمدن‌ها» که ساموئل هانتینگتون آن را مطرح کرد، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد. هانتینگتون از آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر، با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند. از نظر او در این مرحله، دیگر دولت‌ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌المللی نیستند و رقابت‌ها و درگیری‌ها، بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ (نه بین دولت-ملت‌ها) به وقوع خواهد پیوست و در این میان، فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است. (درس ۱۰ - فصل ۳ - ص ۸۶)

۴۲. گزینه ۴ درست است.

- هنگامی که یک فرهنگ در سطح جهانی غالب باشد، به میزانی که آن فرهنگ، ویژگی‌های مطلوب یک فرهنگ جهانی را داشته باشد، جامعه جهانی از انسجام برخوردار خواهد بود. (ص ۵۵)
- اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا، برای تأمین سلطه خود، به نسل‌کشی دست زدند و شمار زیادی از ساکنان بومی را از بین بردند. آن‌ها در یک دوره پنجاه‌ساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند. (ص ۲۳)
- مسلمانان آسیای جنوب‌شرقی از طریق تجارت با فرهنگ اسلامی آشنا شدند و به آن روی آوردند. (ص ۵۶)
(درس ۳ و ۲ - فصل ۷ - ص ۵۵ - ۲۳ - ۵۶)

۴۳. گزینه ۲ درست است.

اگوست کنت، جامعه‌شناس فرانسوی معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ، با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند، ولی با رشد علم تجریمی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به‌دست می‌آید؛ به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد. از دیدگاه او، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست، بلکه امری عارضی و تحمیلی است. وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطا بودن نظریه کنت را نشان می‌دهد. (درس ۱۰ - فصل ۳ - ص ۸۴)

۴۴. گزینه ۱ درست است.

- فرهنگ جدید غرب، برای حل چالش‌های گذشته، مسیری را پیمود که مسائل و مشکلات جدیدی به‌دنبال آورد. چالش‌های جدید به‌صورت‌های متفاوتی آشکار می‌شوند؛ مانند: درون‌فرهنگی و بین‌فرهنگی.
- لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت. بدین ترتیب، نخستین چالش که چالش فقر و غناست، در کشورهای غربی شکل گرفت.
- کشورهای غربی، با ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند. (درس ۹ و ۱۰ - فصل ۳ - ص ۷۵ - ۷۸ - ۸۹)

۴۵. گزینه ۱ درست است.

- مفاهیم شمال و جنوب، عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم به‌کار گرفته شد؛ زیرا برخی اندیشمندان معتقد بودند که چالش اصلی بین بلوک شرق و غرب نیست، بلکه چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر است.
- دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به‌کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند. از نظر این گروه، مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی و صنعتی، بلکه خودباختگی فرهنگی آن‌ها است. (درس ۱۰ - فصل ۳ - ص ۸۸ - ۸۹)

۴۶. گزینه ۴ درست است.

در جنگ جهانی اول، از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم از بمب اتم، برای اولین بار استفاده شد. از مهم‌ترین عوامل وقوع این دو جنگ، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود. دو جنگ جهانی با درگیری کشورهای اروپایی آغاز

شد. هیچ‌یک از این دو جنگ، منشأ دینی نداشت و ظاهر مذهبی و دینی نیز به خود نگرفت. دو جنگ اول و دوم به کشورهای اروپایی و غربی محدود نشدند، بلکه همه جهان را درگیر خود ساختند. (درس ۱۰ - فصل ۳ - ص ۸۴ - ۸۵)

۴۷. گزینه ۳ درست است.

- مارکس در نیمه دوم قرن نوزدهم، لیبرالیسم اقتصادی را نقد کرد.
 - از نظر مالتوس، جمعیت‌شناس انگلیسی، کسانی که در فقر متولد می‌شوند، حق حیات ندارند.
 - از دیدگاه کنت، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست، بلکه امری عارضی و تحمیلی است.
 - ریکاردو معتقد است اگر حکومتگران ما بگذارند سرمایه، پرسودترین راه خود را دنبال کند، کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند، استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد و بلاهت و حماقت نیز مجازات طبیعی خود را ببیند، پیشرفت کشور را به بهترین وجه تأمین خواهند کرد. (درس ۹ و ۱۰ - فصل ۳ - ص ۷۷ - ۷۹ - ۸۴)

۴۸. گزینه ۴ درست است.

از دیدگاه اگوست کنت، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست؛ بلکه امری عارضی و تحمیلی است. (درس ۱۰ - فصل ۳ - ص ۸۴)

۴۹. گزینه ۴ درست است.

به کشورهای صنعتی و ثروتمند، کشورهای توسعه‌یافته نیز گفته می‌شود و به کشورهای دیگر (هنگامی که با آن‌ها مقایسه می‌شوند) کشورهای عقب‌مانده، توسعه‌نیافته یا در حال توسعه می‌گویند. این اصطلاحات به این نکته اشاره دارند که کشورهای توسعه‌یافته، الگوی کشورهای دیگرند و سایر کشورها باید مسیر آن‌ها را ادامه دهند. (درس ۱۰ - فصل ۳ - ص ۸۸)

۵۰. گزینه ۱ درست است.

- حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی (پروتستانتیسم) نوع دوم، مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند و امکان گسترش پیدا نکردند.
 - طی قرون وسطی، آباء کلیسا از شعارها و مفاهیم معنوی و توحیدی استفاده می‌کردند، اما رویکرد دنیوی داشتند و دنیاگرایی و سکولاریسم در عمل را دنبال می‌کردند.
 - عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است. (درس ۶ - فصل ۲ - ص ۴۷ و ۴۸ - درس ۴ - فصل ۱ - ص ۲۷)

۵۱. گزینه ۳ درست است.

تحریقاتی که در مسیحیت قرون وسطی رخ داد، دو پیامد زیر را به دنبال داشت:
 - در سطح اندیشه و نظر، مسیحیت آمیخته با رویکردهای اساطیری شد و با قبول تثلیث از ابعاد عقلانی توحید دور ماند.
 - در سطح زندگی و عمل، مسیحیان و آباء کلیسا در تعامل با فرهنگ امپراتوری روم، به‌سوی نوعی دنیاگرایی گام برداشتند. کلیسا در این مقطع، عملکرد دنیوی خود را در پوشش معنوی و دینی توجیه می‌کرد. (درس ۶ - فصل ۲ - ص ۴۹)

۵۲. گزینه ۲ درست است.

- اومانیزم در ابعاد مختلف فرهنگ غرب نظیر هنر، ادبیات و حقوق بروز و ظهور یافته است. هنر قرون وسطی بر بعد معنوی و آسمانی انسان تأکید می‌ورزید و نقاشان، چهره اسوه‌های انسانی را در هاله‌ای از قداست ترسیم می‌کردند، اما هنر مدرن بر بعد جسمانی و زیبایی‌های بدنی تمرکز می‌کند.
 - روشنگری در معنای خاص به مبنای معرفت‌شناسی پذیرفته‌شده در فرهنگ غرب اطلاق می‌شود و در این معنا، روشی از معرفت و شناخت است که با سکولاریسم و اومانیزم همراه شده است. این روش در بیش از چهارصد سال فرهنگ جدید غرب، صورت‌های مختلفی پیدا کرده است که وجه مشترک همه صورت‌های آن کنار گذاشتن وحی و شهود در شناخت حقیقت است.
 - سکولاریسم پنهان، شامل باورها و فلسفه‌هایی است که ابعاد معنوی هستی را نفی نمی‌کنند، بلکه بخش‌هایی از باورهای معنوی و دینی را در خدمت نظام دنیوی و این جهانی قرار می‌دهند و از توجه یا عمل به بخش‌های دیگر سر باز می‌زنند.
 - سکولاریسم به‌معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این‌جهانی به هستی است. (درس ۵ - فصل ۲ - ص ۳۸ - ۳۹ - ۴۲)

۵۳. گزینه ۴ درست است.

- فرهنگ اسلامی، به‌دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را نیز درون خود هضم و جذب می‌کرد یا دست‌کم آنان

- را ناگزیر می‌ساخت که برای بقای خود، در ظاهر از مفاهیم و ارزش‌های دینی استفاده کنند.
- عقاید و ارزش‌ها با پذیرش انسان‌ها، به عرصه فرهنگ بشری راه می‌یابند و جلوه و نمود تاریخی پیدا می‌کنند.
- دین اسلام با دعوت فراگیر خود، ایجاد یک فرهنگ جهانی را مورد توجه قرار داده است.
- این اصول و ارزش‌ها مطابق با نظام آفرینش و موافق با فطرت آدمیان‌اند؛ بنابراین به قوم و گروه خاصی تعلق ندارند، بلکه جهان‌شمول هستند. (درس ۴ - فصل ۱ - ص ۲۷ - ۲۸ - ۲۹)
- ۵۴. گزینه ۴ درست است.**
- دولت‌مذلت‌های امروزه، اغلب مرزهای خود را با پیروزی در جنگ تعیین می‌کنند. (غ: درس ۱۰ - فصل ۲ - ص ۸۴)
- جوامع سوسیالیستی، عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت را شعار خود قرار می‌دادند. (ص: درس ۹ - فصل ۳ - ص ۸۰)
- دولت‌مذلت‌ها، حاکمیت‌های سیاسی اقتصادی جدیدی بودند که نخستین بار در اروپای غربی با افول قدرت کلیسا پدید آمدند. (ص: درس ۸ - فصل ۲ - ص ۶۷)
- مهم‌ترین عامل ادغام جوامع غیرغربی در نظام جهانی جدید، استعمار بود. (غ: درس ۷ - فصل ۲ - ص ۶۰)
- ۵۵. گزینه ۳ درست است.**
- طرفداران این دیدگاه بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند. ← دیدگاه اول
- قرآن بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند. ← دیدگاه سوم
- جهان ذهنی و تکوینی، استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند. ← دیدگاه دوم
- جوامع مختلف در جهان تکوینی که همچون ماده خامی است، دخل و تصرف می‌کنند. ← دیدگاه دوم (درس ۱ - فصل ۱ - ص ۷ و ۸)

تاریخ (۲)

- ۵۶. گزینه ۴ درست است.**
- چنگیزخان مغول به بهانه کشتار بازرگانان اعزامی خود در شهر مرزی اترار، فرمان هجوم به ایران را صادر کرد. (تاریخ یازدهم درس ۱۱ ص ۱۱۴)
- ۵۷. گزینه ۱ درست است.**
- یکی از ویژگی‌های نظام اجتماعی عصر مغول تیموری، افزایش نفوذ و موقعیت زنان در عرصه‌های سیاسی و اقتصادی بود و خاتون‌ها در کنار خان‌ها، از جایگاه مهمی در میان گروه‌های فرادست برخوردار شدند. (تاریخ یازدهم درس ۱۱ ص ۱۲۱)
- ۵۸. گزینه ۲ درست است.**
- شهر سلطانیه، پایتخت آخرین ایلخانان و مغول‌ها پیش از آنکه مسلمان شوند، بر پایه مجموعه قوانینی موسوم به یاسا عمل می‌کردند. (تاریخ یازدهم درس ۱۱ ص ۱۱۹ و ۱۲۱)
- ۵۹. گزینه ۴ درست است.**
- بخش عمده‌ای از اصلاحات غازان‌خان، از جمله اصلاح قوانین مالیاتی، بازسازی قنات‌ها و شبکه‌های آبیاری و اصلاح نظام زمین‌داری، به‌منظور پیشرفت و رونق فعالیت‌های بخش کشاورزی انجام گرفت. (تاریخ یازدهم درس ۱۱ ص ۱۲۲)
- ۶۰. گزینه ۲ درست است.**
- سه گونه مالیات کشاورزی، مالیات بازرگانی و مالیات دامی تا پایان عهد تیموریان تداوم یافت و بخش عمده‌ای از اصلاحات در زمینه کشاورزی توسط غازان‌خان انجام گرفت. (تاریخ یازدهم درس ۱۱ ص ۱۲۲ و ۱۲۴)
- ۶۱. گزینه ۳ درست است.**
- شهر بیرونی در دوره سلجوقی بیش از ادوار پیشین گسترش یافت. (تاریخ یازدهم درس ۱۰ ص ۱۰۷)
- ۶۲. گزینه ۲ درست است.**
- مهم‌ترین تحولی که با خلافت خاندان اموی پدید آمد، فاصله گرفتن حکومت از اصول و ارزش‌های انسانی و اخلاقی مورد تأکید قرآن و پیامبر اسلام و تبدیل خلافت دینی به سلطنت بود. (تاریخ یازدهم درس ۶ ص ۵۶)

۶۳. گزینه ۱ درست است.

بدون شک، برجسته‌ترین فیلسوف ایران و جهان اسلام کسی نیست، جز ابوعلی سینا (۳۷۰-۴۲۸ ق) که فلسفه مشایی را به اوج رسانید. (تاریخ یازدهم درس ۹ ص ۹۷)

۶۴. گزینه ۱ درست است.

مرکز علمی بزرگ دیگری با نام دارالعلم (الحکمه) توسط فاطمیان در قاهره شکل گرفت. (تاریخ یازدهم درس ۷ ص ۷۶)

۶۵. گزینه ۳ درست است.

با نزول سوره برات (توبه) در آخرین ماه‌های سال نهم هجری، رسول خدا (ص) به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سوره برات عازم مکه شود و مورخان سال نهم هجری را سال وفود یا سال اسلام آوردن قبیله‌ها نامیده‌اند. (تاریخ یازدهم درس ۴ ص ۳۹)

جغرافیا (۲)

۶۶. گزینه ۲ درست است.

مزارع غله تجاری معمولاً بسیار بزرگاند و کاشت و برداشت محصول در آن‌ها به صورت ماشینی انجام می‌شود. گاه این مزارع به صورت یک شرکت یا اتحادیه بزرگ اداره می‌شوند. در این نوع کشاورزی، معمولاً در کنار مزارع (که فعالیت‌های نوع اول انجام می‌شود)، کارخانه‌هایی برای تبدیل، بسته‌بندی (فعالیت‌های نوع دوم) و توزیع محصولات در بازارهای مصرف پدید می‌آید که در اصطلاح به آن‌ها کشت و صنعت (مجاورت فعالیت نوع اول و دوم) می‌گویند. در این مزارع معمولاً از بقایای برداشت غلات برای خوراک دام استفاده می‌شود (مراکز دامداری نیز مشاهده می‌شود). جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۸۴، ۸۷ و ۹۰

۶۷. گزینه ۲ درست است.

از مهم‌ترین نواحی کشت غله تجاری در دنیا مزارع وسیع گندم در چین، هند، ایالات متحده آمریکا، روسیه، کانادا، فرانسه و استرالیا است. این کشورها بخش عمده گندم جهان را تولید می‌کنند. ذرت با وجود اینکه به طور وسیعی در اغلب نواحی دنیا کشت می‌شود، اما ایالات متحده آمریکا حدود ۴۰ درصد ذرت جهان را تولید می‌کند. همچنین ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، استرالیا، زلاندنو، آرژانتین و برزیل از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان هستند. بنابراین دو کشور استرالیا و ایالات متحده آمریکا به طور مشترک از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری و نواحی کشت غله تجاری جهان به شمار می‌روند. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۸۷ و ۹۰

۶۸. گزینه ۱ درست است.

انسان‌ها با تغییراتی که در محیط‌های طبیعی به وجود می‌آورند، چشم‌اندازهای جغرافیایی مختلفی متناسب با مذهب و فرهنگ خود خلق می‌کنند. به عنوان مثال، پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری، هنر، نقاشی و ایجاد مکان‌های مقدس و زیارتگاهی به وجود می‌آورند. بنابراین می‌توان گفت انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند و در نتیجه نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند و یک محیط جغرافیایی ویژه‌ای خلق می‌کنند. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۱۱ و ۷۴

۶۹. گزینه ۳ درست است.

پدیده پخش یا انتشار فرآیندی است که طی آن یک موضوع یا پدیده مانند زبان، مذهب، افکار و ایده‌ها، نوآوری، وسایل و ابزار، لباس، شیوه زندگی و حتی بیماری از یک مکان به سایر مکان‌ها گسترش می‌یابد. گزینه ۱ اشاره دارد که تحت تأثیر فرآیند اکتشافات جغرافیایی، زبان انگلیسی میان جوامع امریکای شمالی پخش و گسترش یافت؛ گزینه ۲ اشاره دارد که با پخش زبان انگلیسی در اثر رشد ارتباطات، پیش‌بینی می‌شود برخی از زبان‌های بومی و محلی در نواحی مختلف از بین برود. گزینه ۴ نیز همانند گزینه ۲ اشاره دارد که در اثر رشد ارتباطات و فناوری اطلاعات، برخی از زبان‌ها مانند زبان انگلیسی در جهان، غلبه بیشتری پیدا کرده‌اند، اما گزینه ۳ اشاره دارد که حفظ زبان بومی و محلی، به منظور مقابله با فرآیند پخش انجام می‌شود. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۷۱ و ۷۹

۷۰. گزینه ۴ درست است.

زیست‌بوم جنگل‌های بارانی استوایی دارای زاویه مستقیم تابش خورشید و گرمای همیشگی است و در این ناحیه یک کانون کم‌فشار تشکیل می‌شود؛ در نتیجه هوای گرم به سمت بالا صعود کرده و سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت بارش همرفتی، فرو می‌ریزد. به طور کلی گیاهان با عمل نورساخت ترکیبات آلی تولید می‌کنند و هرچه سرعت رشد گیاهان در یک ناحیه بیشتر باشد، میزان تولید ماده آلی در آنجا بیشتر است (میزان تولید ماده آلی پیامد عمل نورساخت است و باعث نورساخت گیاهان نمی‌شود). در این زیست‌بوم انرژی دریافتی روزانه حدود ۸۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است و میزان تولید ماده آلی در

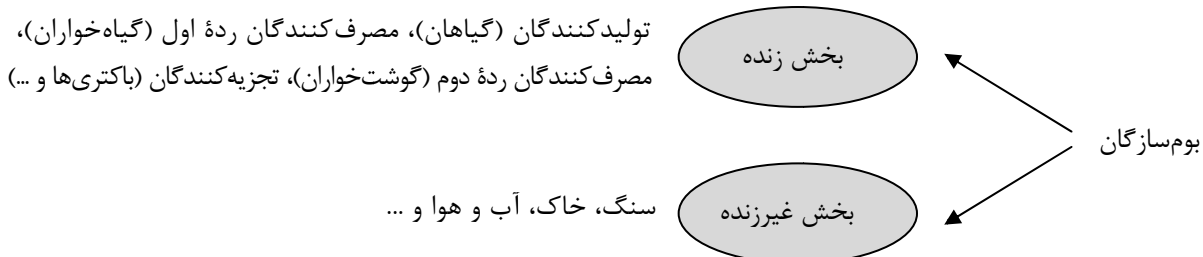
این ناحیه بالاست. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۲۴، ۲۷، ۵۶ و ۵۷

۷۱. گزینه ۳ درست است.

برخی تلماسه‌ها می‌توانند طی یک سال، ۱۰ تا ۲۰ متر در جهت وزش باد حرکت کنند. با وزش باد، ماسه‌های دامنه رو به باد به طرف بالا رانده می‌شوند و پس از رسیدن به قله، در دامنه پشتی فرود می‌آیند و همانجا انباشته می‌شوند. این فرآیند موجب حرکت مداوم تلماسه می‌شود. تپه‌های ماسه‌ای انواع مختلف دارند و یکی از انواع مهم آن‌ها برخان نامیده می‌شود که به شکل تپه‌های ماسه‌ای هلالی شکل و منفردی است که دو زائده یا بازو در جهت باد دارد. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۴۹

۷۲. گزینه ۴ درست است.

هر بوم‌سازگان مطابق با شکل زیر از دو بخش زنده و غیرزنده تشکیل شده است. در بخش زنده، گیاهان با رشد ریشه درختان (هوازدگی فیزیکی) و تنفس خود (هوازدگی شیمیایی) در هر دو نوع هوازدگی نقش دارند. باکتری‌ها یا تجزیه‌کنندگان فقط در هوازدگی شیمیایی و مصرف‌کنندگان رده اول و دوم مانند جانوران حفر، نیز فقط در هوازدگی شیمیایی نقش دارند. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۴۱ و ۵۴

۷۳. گزینه ۱ درست است.

به‌طور کلی، وقوع بارش در یک ناحیه به دو عامل بستگی دارد: ۱- وجود هوای مرطوب: اقیانوس‌ها و دریاها و دریاچه‌ها منبع عمده رطوبت هوا هستند؛ بنابراین، نواحی، هرچه از اقیانوس‌ها و دریاها دورتر باشند، رطوبت آن‌ها کمتر و خشکی هوای‌شان بیشتر است. ۲- عامل صعود: توده هوای مرطوب باید تا ارتفاع معینی بالا برود و سرد شود تا به نقطه اشباع برسد و پس از تشکیل ابر، باران برود. اگر در یک ناحیه، هریک از دو عامل رطوبت یا صعود هوای مرطوب شکل نگیرد، بارندگی ایجاد نمی‌شود. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۲۷

۷۴. گزینه ۱ درست است.

نواحی طبیعی در سراسر کره زمین گسترده شده‌اند. این نواحی دارای ویژگی‌های طبیعی هستند و بستر زندگی و فعالیت‌های انسان محسوب می‌شوند. جوامع انسانی برای ادامه حیات به نواحی طبیعی وابسته‌اند. نواحی انسانی شامل نواحی جمعیتی، فرهنگی، اقتصادی و ... در بستر نواحی طبیعی شکل می‌گیرند و به‌وجود می‌آیند. به‌طور کلی، امروزه همه نواحی طبیعی یا انسانی جهان تحت مدیریت نهادهای سیاسی یا اداری قرار دارند؛ برای مثال، نهادهایی مانند شوراها، شهرداری‌ها، بخش‌داری‌ها، استانداری‌ها، سازمان‌ها و بالأخره حکومت‌ها، مدیریت این نواحی (مانند گردشگری در نواحی بیابانی) را به دست گرفته‌اند و درباره آن‌ها تصمیم‌گیری می‌کنند و سیاست‌ها و خط مشی‌هایی را به کار می‌بندند. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۱۷ و ۱۸

۷۵. گزینه ۴ درست است.

ویژگی اصلی هر ناحیه مانند یک زیست‌بوم، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی است. این ویژگی‌ها در کانون ناحیه به حداکثر و در مرزهای همان ناحیه به حداقل می‌رسد و در نهایت در ناحیه مجاور، محو می‌شود و در نتیجه یک ناحیه (مانند زیست‌بوم مجاور) فاقد همگونی با ناحیه دیگری است. جغرافیای ناحیه‌ای (یازدهم)، ص ۴ و ۱۵

فلسفه

۷۶. گزینه ۳ درست است.

از آنجایی که معرفت به وجود، فرع بر امکان شناخت آن است، فیلسوفان می‌خواهند توانایی انسان در شناخت هستی را هم بررسی کنند و بدانند که بشر چگونه و با چه ابزاری می‌تواند به شناخت هستی بپردازد. درس دوم ص ۱۳

۷۷. گزینه ۴ درست است.

شاخه‌های فلسفه آن دسته از دانش‌های فلسفی هستند که قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص منتقل می‌سازند و قوانین بنیادی آن محدوده از وجود را بیان می‌کنند. با تأمل فیلسوفانه در حوزه‌هایی مانند اخلاق، دین، تاریخ و طبیعت، شاخه‌هایی از فلسفه مانند فلسفه اخلاق، فلسفه دین، فلسفه تاریخ شکل می‌گیرد. به آن بخش از مباحث فلسفی که مبانی هر علم را بررسی می‌کنند، فلسفه مضاف آن علم گفته می‌شود. درس دوم ص ۱۴ و ۱۵

۷۸. گزینه ۳ درست است.

فیلسوف واقعی هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد و عقیده‌اش را براساس خیالات، تعصب و تبلیغات بنا نمی‌کند. او تابع برهان است، نه تابع افراد و اشخاص و به‌صورت جدی و با روش درست، وارد مسائل بنیادین می‌شود. فیلسوف هم به مسائل زندگی روزمره می‌اندیشد و هم به مسائل بنیادین و اساسی زندگی. درس سوم ص ۲۲ و ۲۳

۷۹. گزینه ۲ درست است.

وقتی فرد رها شده از زندان غار، برای اینکه به سایر گرفتاران در غار کمک کند به درون غار بازمی‌گردد و به آن‌ها می‌گوید که سایه‌ها حقیقی نیستند، هیچ‌کس حرف او را نمی‌پذیرد. همه آن‌ها، حرف او را خنده‌دار می‌دانند و به یکدیگر می‌گویند او از غار بیرون رفت و با از دست دادن بینایی‌اش بازگشت؛ در واقع این افراد زندانی به دیدن سایه‌ها عادت کرده‌اند و سایه‌ها را حقیقی و واقعی می‌پندارند. درس سوم ص ۲۵

۸۰. گزینه ۱ درست است.

همانند سایر دانش‌ها، برای دانش فلسفه نیز نمی‌توان از نظر زمانی، آغازی تعیین کرد و یا گفت که فلسفه ابتدا در کدام سرزمین پدید آمده است، ولی از یونان به‌عنوان مهد تفکر فلسفی یاد می‌شود؛ زیرا در آنجا بود که نخستین مجموعه‌ها یا قطعه‌هایی به زبان فلسفی نگاشته شد و تفسیر جهان با روش عقلانی رایج شد و نیز در آنجا بود که دانش فلسفه شکل گرفت. درس چهارم ص ۳۰

۸۱. گزینه ۴ درست است.

به نظر هراکلیتوس دگرگونی، قانون زندگی و قانون کائنات است و بر همه چیز فرمان می‌راند و نمی‌توان از آن گریخت. درس چهارم ص ۳۱ و ۳۲

۸۲. گزینه ۱ درست است.

پارمنیدس برای نخستین بار به مفهوم بودن و شدن (وجود و حرکت) که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند، توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است. درس چهارم ص ۳۲

۸۳. گزینه ۴ درست است.

سقراط می‌گفت من هیچ‌گاه از بیدار ساختن، پند دادن و حتی سرزنش کردن شما باز نمی‌ایستم و لب از گفتار فرو نمی‌بندم، و می‌گفت این رسالتی است که خداوند با نداها غیبی و در رؤیایا برعهده من نهاده است. درس پنجم ص ۳۸

۸۴. گزینه ۲ درست است.

ما اشیاء و پدیده‌های پیرامون خود را شناسایی می‌کنیم و از طریق این شناخت با آن‌ها ارتباط برقرار کرده و از آن‌ها استفاده می‌کنیم. اینکه ما با دیگری سخن می‌گوییم، به‌سمت چیزی می‌رویم و یا از چیزی دور می‌شویم و یا می‌کوشیم از خطرها فاصله بگیریم، نشانه توانایی ما در دانستن است. درس ششم ص ۴۵

۸۵. گزینه ۴ درست است.

توجه ویژه کانت، فیلسوف قرن هجدهم آلمان به شناخت سبب شد که شاخه معرفت‌شناسی فلسفه رشد بیشتری نماید و فیلسوفان بیشتری در دوره جدید به آن بپردازند. درس ششم ص ۴۶

۸۶. گزینه ۳ درست است.

سوفیست‌ها معتقد بودند که انسان توانایی رسیدن به حقیقت را ندارد و نمی‌تواند به علمی که مطابق با واقع باشد برسد. درس ششم ص ۴۷

۸۷. گزینه ۱ درست است.

قرآن کریم نمونه‌ای از کلام الهی است که خداوند از طریق وحی بر قلب آخرین پیامبر خود نازل کرده است. ما با تأمل و تدبر در قرآن و به میزان توانایی و همت خود می‌توانیم از بسیاری حقایق آگاه شویم. تأمل در قرآن با قوه عقل امکان‌پذیر است، نه از طریق شهود. درس هفتم ص ۵۵

۸۸. گزینه ۳ درست است.

قوه عقل که انسان با آن تفکر و تعقل می‌کند و به کمک آن حقایقی را درک می‌کند، می‌تواند با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته‌های حسی، معرفتی را به‌دست آورد که به آن شناخت تجربی می‌گویند و همچنین نیروی عقل علاوه بر استفاده از حواس بیرونی، حالات درونی نفس مانند شادی، درد و ... را شناسایی کرده و درباره آن‌ها نظر می‌دهد. علاوه بر این موارد، عقل قادر است بدون استفاده از یافته‌های تجربی و صرفاً با تفکر و چینش استدلال، به حقایقی برسد و دانش‌هایی را پایه‌گذاری کند که به این قبیل دانش‌ها شناخت عقلی می‌گوئیم. بسیاری از دانستنی‌های ریاضی از این قبیل هستند و فلسفه نیز از این نوع دانش است. درس هفتم ص ۵۳

۸۹. گزینه ۱ درست است.

از نظر ملاصدرا و عموم فیلسوفان مسلمان، تضاد و تعارضی میان عقل و وحی وجود ندارد و آن‌ها، هم برای معرفت حسی و هم برای معرفت عقلی اعتبار قائل هستند و همچنین معرفت شهودی و وحیانی را نیز قبول دارند و هر کدام را در جای خود مفید می‌دانند و می‌گویند «حس و عقل و قلب می‌توانند ابزاری برای کسب معرفت باشند». البته معرفت فلسفی متکی بر استدلال عقلی است و بدون آن اساساً فلسفه وجود ندارد، یعنی نمی‌توان صرفاً با اتکاء بر تجربه یا شهود قلبی یا وحی، به معرفت فلسفی رسید. درس هشتم ص ۶۲

۹۰. گزینه ۲ درست است.

یکی از مهم‌ترین دیدگاه‌هایی که در میان تجربه‌گرایان بروز کرد، پوزیتیویسم یا اثبات‌گرایی بود. پوزیتیویست‌ها علاوه بر این که تنها راه رسیدن به شناخت و معرفت را تجربه می‌دانستند، معتقد بودند که اصولاً آن دسته از مفاهیم و گزاره‌ها که تجربه‌پذیر نیستند و از طریق تجربه نمی‌توانند مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرند، بی‌معنا هستند. درس هشتم ص ۶۵

روان‌شناسی

۹۱. گزینه ۳ درست است.

فرضیه، یک جمله خبری است؛ بنابراین، گزاره ۱ و ۲ به دلیل سؤالی بودن، فرضیه نیستند و گزاره ۴ به این دلیل که از واژه‌های «بی‌تردید»، «شاید بتوان گفت» و «تا حدودی» استفاده کرده است، از «مطلق بودن» خبر دور شده است و بنابراین، فرضیه نیست. فصل ۱ (با توجه به آموزه‌های صفحه ۱۲ و ۱۳)

۹۲. گزینه ۲ درست است.

فصل ۲ به ترتیب جدول صفحات ۴۷، ۴۷، ۵۱ و ۴۴

۹۳. گزینه ۱ درست است.

تنیس‌باز دوم علامتی را ردیابی می‌کند که وجود ندارد و بدون دیدن حرکت توپ به سمت زمین خود، آن را ردیابی می‌کند. فصل ۳ هشدار کاذب براساس جدول صفحه ۷۷

۹۴. گزینه ۳ درست است.

تکمیل: ما تمایل داریم اشیای ناقص را به‌صورت کامل ببینیم.

مشابهت: ما معمولاً تمایل داریم اشیاء را براساس شباهت آن‌ها در یک مقوله طبقه‌بندی کنیم.

استمرار: ما گرایش داریم اشکال را به‌صورت متصل و پیوسته ببینیم، نه منقطع و غیرپیوسته. فصل ۳ صفحات ۸۳ الی ۸۵

۹۵. گزینه ۳ درست است.

ما بسیاری از اطلاعات را براساس میزان استفاده از آن‌ها در مدت زمان کوتاه به خاطر می‌سپاریم. در این صورت با حافظه کاری سروکار داریم. میزان استفاده از اطلاعات، تعیین‌کننده در دسترس بودن یا عدم دسترسی به آن اطلاعات است. در واقع حافظه کاری، حافظه‌ای است که به سایر اجزای شناخت خدمت‌رسانی می‌کند حافظه کاری میز کار همه اجزای شناخت ماست. حافظه کاری، نقش مهمی در تفکر دارد و همانند یک تخته‌سیاه است که ذهن محاسباتش را بر روی آن انجام می‌دهد. فصل ۴ صفحات ۹۵ و ۹۶

۹۶. گزینه ۱ درست است.

بسیاری از افراد نشانه‌های کافی و درست برای بازیابی اطلاعات، از حافظه را ندارند. نشانه‌ها را می‌توان به دو گروه درونی و بیرونی تقسیم کرد. منظور از نشانه درونی، نشانه‌های معنایی است و منظور از نشانه بیرونی، نشانه‌های حسی یا غیرمعنایی است. برای بازیابی اطلاعات از حافظه، نشانه‌های درونی، کارآمدتر از نشانه‌های بیرونی است. فصل ۴ صفحات ۱۰۳ و ۱۰۴

۹۷. گزینه ۲ درست است.

یکی از هدف‌های مهم نظام تعلیم و تربیت، پرورش افرادی است که بتوانند بر مسائل و مشکلات خود در زندگی روزمره غلبه کنند. هدف از تمرین‌های مختلف آموزشی فقط دستیابی به راه‌حل آن مسئله خاص نیست، بلکه هدف آن است که در اثر حل مسئله، به اصول و قوانینی دست یابیم که در موقعیت‌های دیگر هم قابل استفاده باشد. به همین دلیل است که یادگیری حاصل از حل مسئله، در مقایسه با سایر یادگیری‌ها، قابل تعمیم است. فصل ۵ صفحه ۱۱۷

۹۸. گزینه ۴ درست است.

تجربه گذشته در صورت بازبینی، راهگشای مفیدی خواهد بود. راه خروج از بن‌بست حاصل از نوع نگاه به مسئله، تغییر نگاه فرد و تغییر بازنمایی آن مسئله است. هرگاه عواملی که مانع حل مسئله هستند، فراموش شوند، هنگام مراجعه مجدد و با نبود عواملی که مانع حل مسئله می‌شوند، حل مسئله محقق می‌شود. فصل ۵ صفحات ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳

۹۹. گزینه ۴ درست است.

مورد توجه واقع نشدن محصولات، ممکن است دلایلی متنوعی داشته باشد و مدیر کارخانه باید با تشخیص درست مسئله، برای حل آن اقدام کند. نرسیدن به نتیجه مطلوب پس از بازبینی و انتخاب راه‌حل جایگزین به این معنا است که مدیر کارخانه دلیل واقعی، یعنی مسئله را تشخیص نداده است. فصل ۵ صفحه ۱۱۹

۱۰۰. گزینه ۳ درست است.

شرکت‌کنندگان با کم کردن فاصله میان وضعیت موجود با وضعیت مطلوب سعی در نزدیک شدن به شرایط اولیه را خواهند داشت. فصل ۵ صفحه ۱۲۶

۱۰۱. گزینه ۲ درست است.

شباهت‌ها: هم در حل مسئله و هم در تصمیم‌گیری، با مسئله روبه‌رو هستیم. تفاوت‌ها: اول اینکه در تصمیم‌گیری، فرد باید از بین «انتخاب‌های» مختلف، بهترین را برگزیند؛ درحالی‌که در حل مسئله، حل‌کنندگان مسئله، باید راه‌حل‌های مسئله موردنظر را خودشان بازآفرینی کنند. دوم اینکه در تصمیم‌گیری با اولویت‌ها سروکار داریم؛ درحالی‌که در حل مسئله با راه‌حل‌ها مواجه هستیم. اولویت‌های یک تصمیم‌گیری می‌تواند شامل همه گزینه‌های احتمالی باشد. به عبارت دیگر، هر اولویتی، فرد تصمیم‌گیرنده را به مقصد می‌رساند، ولی ممکن است اولویت مطلوب نباشد؛ درحالی‌که در حل مسئله ممکن است راه حل‌های مختلفی داشته باشیم، ولی فقط یک راه است که ما را به حل مسئله می‌رساند. سوم اینکه دغدغه تصمیم‌گیرندگان، انتخاب بهترین اولویت است؛ درحالی‌که در حل مسئله، افراد به دنبال روش‌های موفق و کارآمد هستند. فصل ۶ صفحه ۱۳۷ و ۱۳۸

۱۰۲. گزینه ۱ درست است.

آقای شادمان می‌تواند از وسیله نقلیه‌ای مانند موتور و دوچرخه استفاده کند که قادر است از معابر بسته‌شده نیز عبور کند. رسیدن به مقصد امری مهم است و کم بودن تعداد راه‌حل‌ها، مسئله او را دچار پیچیدگی نمی‌کند و ساده است. فصل ۶ صفحات ۱۳۹ و ۱۴۰

۱۰۳. گزینه ۴ درست است.

این فرد ابتدا به هزینه‌های موجود برای رسیدن به محل کار، یعنی هزینه‌ها؛ سپس به خطرات موجود و احتمال از دست دادن شغل و بیکاری؛ و پس از آن به میزان درآمد، یعنی مزیت‌های شغل می‌اندیشد. فصل ۶ صفحات ۱۴۱ و ۱۴۲

۱۰۴. گزینه ۳ درست است.

سبک تصمیم‌گیری مهدی براساس بی‌توجهی و پشت‌گوش انداختن و از دست دادن زمان است. سبک تصمیم‌گیری علی براساس انتخاب دیگران و یا سبک وابسته است و سبک تصمیم‌گیری حسین براساس اهمال‌کاری و از دست دادن زمان است و هیچ‌گاه تصمیم وی عملی نمی‌شود. فصل ۶ صفحات ۱۴۵ و ۱۴۶

۱۰۵. گزینه ۳ درست است.

تعارض عبارت است از تجربه حالت ناخوشایند عاطفی. در این سؤال این حالت ناخوشایند، حاصل وجود اجتناب از تجربه جراحی و گرایش به مصرف مواد غذایی دلخواه است که شخص بیمار با وجود منع غذایی، نسبت به آن گرایش دارد. فصل ۶ صفحه ۱۵۲